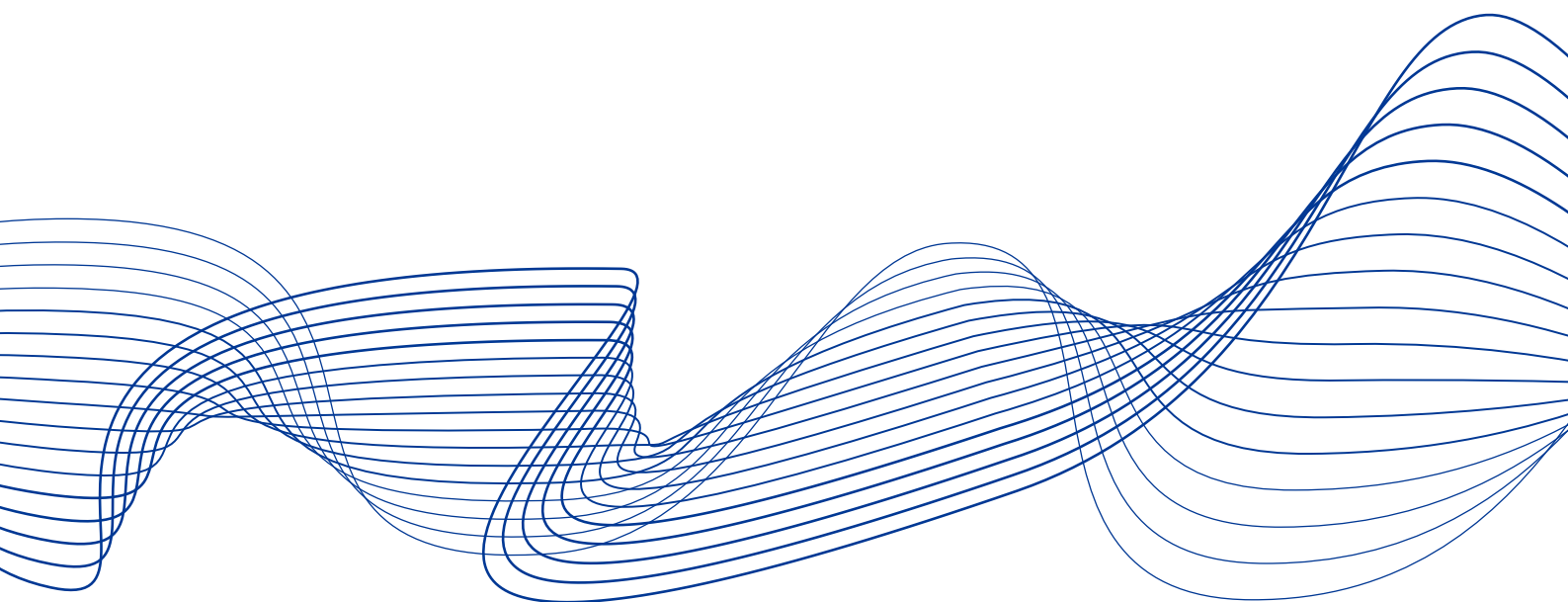

Letno poročilo

2022

ESRB

Evropski odbor za sistemska tveganja

Evropski sistem finančnega nadzora

Kazalo

Predgovor	2
Povzetek	4
Kolofon	7

Predgovor

*Christine Lagarde, predsednica
Evropskega odbora za sistemska
tveganja*

Z velikim veseljem vam predstavljam dvanajsto letno poročilo Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB), ki obravnava obdobje od 1. aprila 2022 do 31. marca 2023.

Poročilo je pomemben element v okviru ESRB za transparentnost in demokratično odgovornost. Naslovljeno je na sozakonodajalca v Evropski uniji in širšo evropsko javnost ter pojasnjuje, kako je ESRB izvajal svoj mandat.

Obravnavano obdobje je zaznamovala povečana geopolitična in gospodarska negotovost, ki je bila predvsem posledica neupravičene ruske vojne proti Ukrajini. Zaradi vojne so se zvišale cene energentov, kar je okrepilo svetovne inflacijske pritiske in povzročilo zaostritev pogojev financiranja. Ta gibanja negativno vplivajo na gospodarske obete. Vojna je prispevala tudi k porastu

kibernetskih groženj po vsej Evropi. Zaradi kombinacije teh dejavnikov so se tveganja za finančno stabilnost močno povečala.

ESRB se je na ta dogajanja odzval na več načinov. Septembra 2022 je – prvič v svojem obstoju – izdal **splošno opozorilo** o ranljivostih v finančnem sistemu EU, v katerem je pozval k pozornejšemu spremljanju tveganj za finančno stabilnost. Izdal je tudi **priporočilo** za pomoč pri obravnavi ranljivosti v zvezi s poslovnimi nepremičninami. Zaradi stopnjevanja kibernetskih groženj je sprejel ukrepe za lažjo izmenjavo informacij med jurisdikcijami in organi oblasti ter objavil **poročilo**, v katerem je opredelil orodja in elemente, ki so potrebni za krepitev kibernetske odpornosti in za boljšo pripravljenost na kibernetske incidente.

ESRB je pozval sozakonodajalca, naj revidirata relevantne zakonodajne akte, da bi olajšala obravnavo znanih ranljivosti v nebančnem finančnem sektorju. Predvsem je izpostavil, kako bi bilo treba okrepiti regulativni okvir za zavarovatelje **Solventnost II** ter pri tem glavno pozornost nameniti orodjem za upravljanje likvidnosti. Poudaril je tudi, da **vztrajno slaba kakovost podatkov** ogroža finančno stabilnost. Poleg tega je v okviru predlaganih ciljno usmerjenih sprememb uredbe EMIR (o evropskih tržnih infrastrukturah) predlagal načine za **okrepitev centralnega kliringa v EU.**

Ob koncu obravnavanega obdobja so nas propad dveh srednje velikih ameriških bank in težave banke Credit Suisse, ki so privedle do prevzema s strani UBS, opozorili, da moramo ostati pozorni. Bančni sektor EU je v obravnavanem obdobju sicer ostal odporen, saj so banke beležile dober kapitalski in likvidnostni položaj ter visoko dobičkonosnost. Vseeno obete za ta sektor še naprej bremenita dva glavna dejavnika, namreč upočasnjevanje gospodarske rasti in višje obrestne mere, vključno z morebitnim negativnim vplivom na kakovost sredstev in obseg posojil, ter drugič, naraščanje stroškov financiranja za banke, kar bi lahko zmanjševalo obrestne marže. Zaenkrat še ni znano, kako velik bo vpliv teh dveh dejavnikov, verjetno pa je, da se bo sčasoma povečeval. Splošni odbor ESRB je po seji konec marca poudaril, da bi se morale vse

finančne institucije zelo potruditi, da ohranijo obstoječo raven odpornosti, da bi lahko prestale potencialno manj ugodno okolje.¹

V obravnavanem obdobju je položaj zapustilo več dragih in cenjenih sodelavcev, katerim bi se rada zahvalila za njihov dragoceni prispevek. Toplo se zahvaljujem Stefanu Ingvesu, čigar mandat na mestu prvega podpredsednika ESRB se je končal, ko se je upokojil kot guverner centralne banke Sveriges riksbank. Stefan je bil od vsega začetka eden najpomembnejših motorjev v delu ESRB. Prva dva mandata (2010–2016) je bil predsednik svetovalnega tehničnega odbora, od leta 2020 pa je k delu ESRB prispeval kot njegov prvi podpredsednik.

Prav tako bi se rada za njun veliki prispevek k delu ESRB toplo zahvalila Larsu Rohdeju, nekdanjemu guvernerju Danmarks Nationalbank ter nekdanjemu članu splošnega odbora in pripravljalnega odbora, ter guvernerju Pierru Wunsch, nekdanjemu članu pripravljalnega odbora. Kot zadnje bi rada izrazila hvaležnost prof. Javierju Suarezu (CEMFI) za njegovih osem let kot predsednik in podpredsednik svetovalnega znanstvenega odbora ESRB.

Christine Lagarde
Predsednica ESRB

¹ Glej [sporočilo za javnost po seji splošnega odbora ESRB 30. marca 2023](#).

Povzetek

Septembra 2022 je Evropski odbor za sistemska tveganja (ESRB) prvič izdal splošno opozorilo o ranljivostih v finančnem sistemu EU, ker so se tveganja za finančno stabilnost tekom leta občutno povečala.² Spričo gospodarskih posledic ruske neupravičene vojne proti Ukrajini in zaostrovanja pogojev financiranja zaradi normalizacije denarne politike se je povečala verjetnost, da se uresničijo tveganja izjemnih dogodkov. ESRB je v splošnem opozorilu zato pozval k poostrenemu spremljanju tveganj za finančno stabilnost in poudaril, da je treba izboljšati odpornost finančnega sektorja v EU, da bi lahko podpiral gospodarstvo, če bi se ta tveganja uresničila.

Tveganja za finančno stabilnost v EU so se v letu 2022 močno povečala. Po izbruhu vojne v Ukrajini so se tveganja zelo hitro zaostрила, zaradi česar se je povečala geopolitična negotovost, inflacija je močno zrasla, obeti za gospodarsko rast pa so se poslabšali zaradi višjih cen energentov, hrane in surovin ter zaradi motenj v dobavnih verigah. Posledično so se močno povečala tveganja za finančno stabilnost v vseh sektorjih, vključno z gospodinjstvi, nefinančnimi družbami in finančnimi institucijami, ter na mnogih finančnih trgih. Obeti za gospodinjstva so se poslabšali zaradi zmanjševanja realnega razpoložljivega dohodka in zaostrovanja pogojev financiranja. Nefinančne družbe, zlasti v energetsko intenzivnih sektorjih in tiste, ki so se med pandemijo koronavirusa močneje zadolžile, so postale ranjivejše na rast inflacije in zviševanje obrestnih mer. Finančne družbe pa so zaradi poslabševanja makroekonomskih obetov postajale vse bolj izpostavljene kreditnemu tveganju in tveganju financiranja. Vojna v Ukrajini je sprožila tudi strm in vsesplošen padec cen premoženja. Zaradi močne korelacije v gibanju cen številnih razredov premoženja so strategije razpršitve postajale manj učinkovite. Poleg tega se je zaradi stopnjevanja geopolitičnih napetosti povečalo tveganje, da bi finančne institucije ali njihovi ključni ponudniki storitev postali žrtve kibernetkega napada, ki bi bil usmerjen na celoten sistem.

V petih mesecih po izdaji splošnega opozorila so se tveganja izjemnih dogodkov, ki bi v bližnji prihodnosti lahko prizadeli gospodarstvo, nekoliko zmanjšala. K temu so prispevale nižje cene energentov in primarnih surovin, boljša dobičkonosnost bank od pričakovane in naraščanje delniških tečajev. Varčevanje z energijo v gospodinjstvih in gospodarskih družbah je skupaj z milo zimo prispevalo k temu, da se ni uresničilo repno tveganje resne energetske krize v Evropi. Poleg tega je ponovno odpiranje kitajskega gospodarstva po odpravi pandemičnih omejitev podpiralo svetovno povpraševanje.

Marca 2023 se je okrepila zaskrbljenost glede ranljivosti bančnega sektorja, potem ko sta propadli dve srednje veliki banki v ZDA, Credit Suisse pa je zašla v težave in jo je na koncu prevzela UBS. Oblikovalci politik v relevantnih jurisdikcijah so hitro izvedli več ukrepov, ki so pomagali obnoviti zaupanje v finančni sektor.³ ESRB je poudaril, da marčna dogajanja v bančnem sektorju in na finančnih trgih kažejo, da je treba še naprej pozorno spremljati ranljivosti, ki so jih

² To poročilo obravnava obdobje od 1. aprila 2022 do 31. marca 2023.

³ Švicarska centralna banka je na primer zagotovila precejšnje likvidnostno pomoč, da bi podprla prevzem Credit Suisse s strani UBS. Enotni odbor za reševanje, Evropski bančni organ in bančni nadzor v ECB so izdali skupno izjavo, v kateri so pojasnili vrstni red, po katerem bi morali delničarji in upniki v primeru insolventnosti nositi izgube. Kanadska, britanska, ameriška in švicarska centralna banka ter ECB so sprejele usklajene ukrepe za boljše zagotavljanje likvidnosti prek stalne linije za zamenjavo likvidnosti v ameriških dolarjih.

razkrili ti dogodki ter obstajajo pri strukturi financiranja in upravljanju obrestnega tveganja v bančni knjigi v zahtevnem makrofinančnem okolju. V ta namen bi se morale finančne institucije potruditi, da ohranijo obstoječo raven odpornosti, tako da bi lahko čim bolj prestile potencialno manj ugodno okolje.⁴

ESRB je tudi v tem obdobju redno spremljal dogajanja in prispeval k stresnim testom evropskih nadzornih organov. V okviru spremljanja tveganj v nekaterih delih nebančnega finančnega sektorja je objavil letno **poročilo o spremljanju tveganj v nebančnem finančnem posredništvu v EU**. Pripravil je tudi neugodne scenarije za **stresni test bančnega sektorja na ravni EU, ki ga je leta 2023 izvedel Evropski bančni organ, stresni test skladov denarnega trga, ki ga je leta 2022 izvedel Evropski organ za vrednostne papirje in trge**, ter **podnebni scenarij za stresni test pokojninskih skladov, ki ga je leta 2022 izvedel Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine**.

V obravnavanem obdobju je ESRB nadaljeval več pomembnih projektov v zvezi z medsektorskimi in čezmejnimi politikami. V tem okviru je izdal priporočilo za obravnavo tveganj na trgih poslovnih nepremičnin. Poslovne nepremičnine so močno vzajemno povezane z realnim gospodarstvom in s finančnim sistemom, zato imajo lahko na oba sistemski vpliv. V priporočilu je ESRB predstavil kratkoročne do srednjeročne možnosti za povečanje odpornosti različnih finančnih institucij, kot so banke, investicijski skladi in zavarovalnice. Priporočil je, da Evropska komisija sprejme regulativne ukrepe za zagotavljanje manjkajočih podatkov in za sprejetje predpisov, usmerjenih na posamezne dejavnosti, s katerimi bi odpravili ranljivosti finančnega sektorja v zvezi s poslovnimi nepremičninami. Nadalje je ESRB predstavil predloge za obravnavo tveganj za finančno stabilnost, ki so povezana s kibernetскими incidenti in podnebnimi spremembami ter s kriptosredstvi in decentraliziranimi financami. Namen predlogov je zmanjšati znana tveganja in ranljivosti, ki so prisotna v celotnem finančnem sistemu. Nekatera od teh vsesistemskih tveganj in ranljivosti so bila izpostavljena tudi v splošnem opozorilu, čeprav se je veliko tega dela začelo že pred izdajo opozorila.

ESRB je nadaljeval delo na politikah za posamezne sektorje, kot so banke, investicijski skladi, zavarovalnice in centralnoklirinški ekosistem. V splošnem opozorilu iz septembra 2022 je poudaril, da je treba povečati odpornost teh sektorjev in zmanjšati verjetnost prenosa šokov v druge dele finančnega sistema. Za bančni sektor je v okviru sektorskega dela prispeval k pregledu okvira makrobonitetne politike v EU, ki ga vsakih pet let izvede Evropska komisija. Poleg tega je podpiral člane ESRB pri njihovih nacionalnih odločitvah o makrobonitetni politiki. Zunaj bančnega sektorja je večkrat pozval k regulativnim reformam v nebančnem finančnem sektorju⁵ in ugotovil, da na tem področju ni bilo veliko napredka.⁶ Priložnost za odpravo ranljivosti so ponudili zakonodajni predlogi, ki jih je v obravnavanem obdobju izdala Evropska komisija s ciljem revizije bonitetnih pravil, ki urejajo investicijske sklade, zavarovatelje in centralni kliring. Da bi izkoristil to priložnost,

⁴ Glej **sporočilo za javnost** po seji splošnega odbora ESRB 30. marca 2023.

⁵ Glej na primer govor Maria Draghija, takratnega predsednika ECB in predsednika Evropskega odbora za sistemska tveganja, »**Building on the achievements of post-crisis reforms**«, na drugi letni konferenci ESRB, Frankfurt na Majni, 21. september 2017.

⁶ Glej **govor** predsednice ESRB Christine Lagarde na predstavitvi v Odboru Evropskega parlamenta za ekonomske in monetarne zadeve 20. marca 2023.

se je ESRB povezal s sozakonodajalcema in izpostavil tista področja v predlogih, ki bi jih bilo mogoče izboljšati, da bi se zmanjšala tveganja za finančno stabilnost.

Zaradi povečanja cikličnih tveganj je več držav članic EU v obravnavanem obdobju zaostriło makrobonitetno politiko. Stopnjo proticikličnega kapitalskega blažilnika je v obravnavanem obdobju zvišalo 13 držav EU/EGP, in sicer Bolgarija, Hrvaška, Ciper, Estonija, Francija, Madžarska, Irska, Litva, Nizozemska, Romunija, Slovenija, Slovaška in Švedska. Štiri države so uvedle nov blažilnik za sistemska tveganja (SyRB). Od tega so ga Lihtenštajn, Malta in Slovenija uporabile za obvladovanje sektorskih tveganj, povezanih s trgov nepremičnin in sektorjem gospodinjstev, Finska pa ga je uvedla za skupne domače izpostavljenosti. Nizozemska in Norveška sta razširili področje uporabe obstoječih strožjih nacionalnih ukrepov (temelječih na členu 458 uredbe o kapitalskih zahtevah – CRR⁷). Na Nizozemskem je bil ukrep usmerjen na sektor stanovanjskih nepremičnin, na Norveškem pa na sektorja stanovanjskih in poslovnih nepremičnin. Kot zadnje, Avstrija, Romunija, Slovenija, Islandija, Irska, Norveška in Slovaška so bodisi sprejele nove ukrepe v zvezi s posojiljemalci ali pa so spremenile obstoječe ukrepe. Nekateri so veljali za vse posojiljemalce določenih vrst posojil, drugi pa samo za nekatere podskupine posojiljemalcev (npr. za kupce prve nepremičnine, kupce druge ali nadaljnjih nepremičnin). Medtem ko se je z večino ukrepov politika za posojiljemalce zaostriła, se je v nekaterih primerih za izbrane podskupine posojiljemalcev tudi ublažila.

ESRB je še naprej izpolnjeval svoje obveznosti do Evropskega parlamenta in javnosti na področjih demokratične odgovornosti in poročanja. Tako se je predsednica ESRB 20. junija 2022 udeležila javne predstavitve pred Odborom Evropskega parlamenta za ekonomske in monetarne zadeve (ECON). Podpredsednik ESRB se je javne predstavitve pred tem odborom udeležil 16. maja 2022. Ob teh priložnostih sta poslancem Evropskega parlamenta predstavila informacije iz prve roke o razlogih za različne pobude, ki jih je sprejel ESRB. Predsednica je 28. novembra 2022 imela tudi zaupno srečanje s predsednico in podpredsedniki odbora ECON, na katerem so razpravljali o tveganjih za finančno stabilnost. V okviru demokratične odgovornosti do javnosti je ESRB julija 2022 objavil letno poročilo 2021.

Za krepitev razprave o makrobonitetni politiki je ESRB organiziral več konferenc in delavnic. V skladu s svojim mandatom je organiziral redno letno srečanje z Odborom evropskih organov za nadzor revizorjev ter z zakonitimi revizorji globalnih sistemsko pomembnih bank in zavarovalnic s sedežem v EU. Organiziral je tudi šesto letno konferenco, katere osrednje teme so bili izzivi ekonomskih politik v sedanjem makroekonomskem okolju, tehnološke inovacije in sistemska tveganja.

⁷ Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L 176, 27. 6. 2013, str. 1).

Kolofon

© Evropski odbor za sistemska tveganja, 2023

Poštni naslov 60640 Frankfurt na Majni, Nemčija
Telefon +49 69 1344 0
Spletno mesto www.esrb.europa.eu

Vse pravice so pridržane. Razmnoževanje v izobraževalne in nekomercialne namene je dovoljeno pod pogojem, da je naveden vir.

Za terminologijo glej [glosar ESRB](#) (samo v angleščini).

PDF ISBN 978-92-9472-315-4, ISSN 1977-5261, doi:10.2849/534052, DT-AB-23-001-SL-N